

Изази сваке седмице
на читањем табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредништ-
у „Гл. Народа у Н. Сад.“

ГЛАС НАРОДА

Цена је листу:
на годину . . . . . 3 фор.
на осам месеци . . . 2 „
на четир месеца . . . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ,
КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

О ИСТЕРИВАЊУ ПОРЕЗА.

За кратко време од два три месеца изашло је на јавност више случајева о насиљу и незаконитостима што га чини истеривач пореза, ексеквент, или као што наш свет каже ешкуџија, а у шајкашком баталијону горчило, јер им је свима загорчио од како га познадоше а шта се још претајива или знаде само у ономе месту, де се догађа.

У овоме листу споменуто је, како је у једном месту у Бачкој, пратилац ексекутор, ударио трудну жену, што ова није хтела да даје своје спаваће хаљине, да носе на продају, те је сирота главом порез платила.

У „Застави“ пишу из Сомбора овако:

1. (13.) марта о. г. оде ексеквент Јозеф Вилхелм са четвртником на црвеначке салаше ради утеривања пореза, и дође у кућу сироте удовице Вате Шарчански, која је дуговала пореза 3 фор. 67 кр. За исти дуг покупи јој све хаљине и што је сасма сувише за ту своту, но лакомом ексеквенту небеше тога доста, већ видећи велику лепу мараму на жени, повуче јој с главе. Жена недаде мараму, а нечовечни ексеквент оте насилно, мољаше га жена да јој мараму остави да мож суура у варош доћи па ће дегод узјамити и порез намирати. Но субаша ексеквент отури је од себе немилу и удари ју тако по руци, да и данас не може радити. Њи бедне удовице видећи шта је с матером дође јој да дели беду с њоме, ал жандар ексеквент стаде тако гровно сирото девојче пребијати батином, да је сва модра остала.

А у осечком листу, који се зове „Драва“ пише: Лаза Веселиновић из Ердута ово:

12. марта дође ексектор Бабић, одпуштени пандур, у моју кућу и отера на силу 14 комада оваца; и ма да сам ја одмах отрчао општинској кући и тамо за мој порески дуг положио 40 ф. и платио порез за годину 187⁴/₅, и тиме ексектору показао, да сам залогу одкупио, он ме скотски изгрди отера овце у Даљ и продаде, их тамо за буд зашто, за голих 37 ф. 70 н. а небих претерао кад би их у 105 фор. ученио. Тако упропасти тај човек моју и онако порушену економију. Ја сам му нудио једнога коња, шта више, давао сам му 20 мерова жита, али бадава, човек тај без срца, нехтеде ме чути.“

Како да се спасе народ од те морије, то је питање на које ћемо овде постарати се да одговоримо?

Најлакше би било тиме, што би народ свој порез на време плаћао, но како и од куда пита се сада?

На ово последње није читав мађарски сабор кадар да одговори, а ми ако би и одговорили, нас не би послушали они, којих се тиче, те за то прећемо то и говорићемо о томе, кад већ мора бити ексекуције, како ћемо учинити да не буде тако зла.

Ово ћемо, по нашем мишљењу учинити, ако сазнамо законе о ексекуцији, те њима ексеквенте по претима.

Кад ексеквент зна с киме има посла узме се он на ум. Зашто се адвокати и други учени људи не туже на ексеквента, а и њих овај често походи?

Истина и да је с тога, што ови код господи судија и старешина ексеквентови имају веће заветрине али и простом човеку заиста би пре помогло, кад би се и пред судом и пред старешином ексеквентовим позвао на закон него што би му то шкодило.

Кад би народ знао законе, он би знао да по законском чланку 21. од год. 1868 § 33 дужан је жупанијски чиновник а то је солгабиров или његов мљађи, или ако ови немогу, општински начелник, кнез или његов заменик, ешкуч, кмет, бити при узимању залогу. Он има пази ти на ред, има гледати, да се неокрњи интерес ни државни ни општински али ни појединога човека.

Дакле солгабиров, пристав, кнез и кмет то су власти при узимању залогу, ексеквент ту нема ништа заповедати, него гледати свога посла, а то је да се попише оно што ће се узети у залогу. Он нема рећи ономе, кога фендују ни бели су ти зуби ни црна ти је коса. Ако ни други нема пута дерати се и зипарати при узимању залогу али ексеквент најмање има. Што се неки ексеквент обезобразе, није нико други крив него солгаби-

ров или кнез и кмет. Ако се деси, да ексеквент чини покора ту солгабирова и кнеза на одговор. Па ако им ништа не можеш учинити, а оно бар да знаш, да су они криви и да им недаш, да се праве лепо. При ексекуцији нема онај пандур или сержан слушати ексеквента него солгабирова, кнеза или кмета, и ако и може по закону ексеквент, кад су они задржани сучим и без њих водити ексекуцију они треба да гледе данавек иду с ексеквентом, или бар ретко да изостају.

По §. 36. поменутог закона узима се у залогу само онолико колико треба да се дуг наплати. То одређују проценитељи, којих навек двојица мора бити при сваком узимању залоге.

И ту дакле нема ништа ексеквент да зовни. Проценитељи су заклети, па ако немају душе, ви их други пут не бирајте.

Још је и газда дужан бити при узимању залоге, а ако он није код куће онда се узму још два сведока.

По §. 37. треба најпре новац да се у залогу узме па после аренда или кирија, коју има ко да добије и о томе се имају извести арендатори и киријације с тим, да они одговарају за залогу. Ако пак нема тога онај, који је порез дужан, онда се узимају покретне ствари, које се дају лако у новац претворити, и то таке ствари, које кад се продаду неће се ономе, које порез дужан, начинити никаква штета, него управо толико изаћи, колико за порез треба, и имају се оне ствари у залогу узети, за које сам дужник каже да се узму, предпостављајући, да се те ствари лако продати даду.

Код Ердучанина дакле рађено је против

закона. Кад он сам нуди коња или 20 мерава жита, то је требало и узети. Али Ердучанин је крив, што он није то нудио онда кад је залог узимати, кад је фендован, него кад су пошли да фендоване ствари продаду.

Дакле пре него што падне човек у руке самог ексеквента, а то је пре лицитације нека солгабиров, кнез и проценитељи закона се држе и по правди раде, јер за то само на њих пада кривица.

Ако још није било прошло 15 дана од како је залог узета, онда је по §. 44. властан кнез издати залогу, кад се плати дуг и трошак због ексекуције.

Ако на пр: Ердучанин није сав дуг него нешто или скоро све одплатио онда по нашем мишљењу према §. 36. требао је ексеквент само онолико оваца узети, колико му је нужно, да се подмири дуг и трошкови.

Али кад узмемо 14 комада оваца као целину, онда оне вреде више него 50 ф. а. вр. а по закону о ексекуцији §. 48. сме се једна ствар, која вреди више од 50 ф. а. вр. само онда на лицитацији продати, кад се најмање три четврти онога дибине, колико је ствар процењена.

Закон истина каже, да једна ствар мора вредити најмање 50 ф. Тиме су ексеквентовој самовољи отворена врата, али ту онда треба држати се §. 39. и понудити, таку ствар, која се несме на првој лицитацији за багатулу продати, што би био коњ Ердучанинов ако вреди више од 50 ф, те би се до друге лицитације, на којој се сме и испод 3 четвртине вредности продати, мас које стране дошло до новца и ствар одкупила.

(Свршиће се.)

ПРИТЕЦИМО У ПОМОЋ СИРОТИЊИ!

Село Дабашница у Лици, подпада сада под обћину Срб, лежи у једној низкој долини, обкољено са каменитијем брдинама, и високијем планинама тако, да кола с ниједне стране у њега прићи немогу, а једва се и пјешнице уђе. Ту се закљони неколико србскије породица, још у оно вријеме, кадно азијатски дивљаци грозно нападаше и гњечеше наш поражени народ, па до данас разплоди се то селце и већ броји 550 душа.

Кроз више од један вијек није имало среће, ово пучанство имати своје цркве, а подпадало је под Сувају, која је даље од 3 сата лежала, па кад је зима, па велики снијег и лед, како је то обично у оввијем приједјелима,

онда је више мјесеца пролазило, да нити су исти становници могли у цркву, да чују службу Божију, нити је дотични свештеник могао к њима, те тако је више дјеце некрштене, а и мртваца без обреда црковног законано, па и таковије догођаја бијаше, да ће који момак али дјевојка, први пут у цркву долазише, и то на вјенчање.

Тако је то ужасно стајало са црквом, а од школе није нити спомена било, тек у другој половини овога вијека почеше се дјеца узимати у школу, и то што се сјетити може, бијаше свега до најновији доба, седморица у школи у Србу, ће сиротиња недопусти, нити једноме науке продужити, тек четворица нау-

чише нешто читати и писати, па се разиђоше по свијету, да се лебом преране, па и својој браћи и народу своме, са временом од користи да буду.

И ја сам један из тога малог броја, који ћу се усудити на крају овога листа обратити на родољубиво срце ваше, да ми у томе помогнете. Подписати прије 20 година остави своје рођено мјесто Дабашницу, те служећи и трудећи се у нашем свијету достанем се једне мале трговине, коју сада у Карловцу водим, па са мојим понашанем према браћи и народу своме стекао сам повјерења, да ме слуњски бирачи као свога заступника на епархијску скупштину изабраше; те међу осталим донесох и овај предлог „да се у селу Дабашници, из наведеније разлога, једна црквица подигне“, што и скупштина једногласно поприми.

За овијем креном се ја у Дабашницу, сазовем све ставовнике тога села, пак им разложим, како по осталом свијету и мањамета цркве имају, па како је и школа од велике нужде. Кад би они хтели нешто са делом, нешто са грађом придонијети, а нешто ћу и ја по могућности, припомоћи, па да под једнијем кровом, начинимо цркву и школу што моји сељани са одушевљењем поприме.

На темељу тога начинимо ми једну молбеницу на њ. Величанство премилост. Цара Франц Јосифа 1. усљед које опредјели високо земаљ. заповједиштво у Загребу од Богоштовског Одјела, за унутарње потребе само 1000 фр. а. в.

Кад нам и ова одлука стиже, дођем ја опет у Дабашницу и са народнијем трудом и мојим заузимањем започнемо ми тај велеважни посао, и зид подигнемо.

Али на несрећу нашу облада киша и туча те порази сву љетину, затијем болест на благо, а за овијем настане љута зима и велики снијег па те неповољне посље-

дице бацише ово селце за неколико година у назадак, и и тако се изцрпише наша главна средства, пак нам запријечише пут нашем даљњем раду; а да и неспомињемо, стана свештеничко-учитељскога, кога смо посебно с нашијем маленијем силама градити обрekli.

Из овије наведеније околности, усуђујемо се, да се обратимо на ваше познато родољубије да у интересу напретка и просвете наше, које нам особито у овијем крајевима мањка, прискочите у помоћ, па и од стране ваше, и од вашије вриједније пријатеља а исто тако од ваљаније пријатељица, којима лежи на души наука и напредак, да сакупљањем новчанијем и прилозима црковнијем, на ову велеважну и користну циљ придонесете, коју судим, да ће сваки искрен Србин одобрити, јер је нужна, и умесна а и нашему обћему напредку намјењена.

„Зрно на зрно погача
Камен на камен палача.“

Ова пословица нека сваког родољуба увери, да ћемо сваки и најмањи дар са особитом благодарности примати, имена пак поштованије дароватеља, штампаће се у најпрвијем новинама са топлом захвалношћу, а исто тако убиљежиће се у „књигу утемељитеља“ и спомињати вечно, код сваке службе божје; док буде цркве и школе, која се подиже на корист народа Србскога, а на славу и понос овије, који придонијеше, да се доврши овај просветни храм.

У Карловцу, (Karlstadt) 15. Марта 1875.

У име села Дабашнице прима дарове и јамчи за точан рачун.

Лука Петровић.

(Овај родољубиви позив примисмо у овоме листу, да би и они којима не дође у руке нарочит позив од самога писца, могли учинити роду глас за што их и од своје стране молимо. Уредништво.

О СРПСКОМ УПЛИВУ НА УГАРСКУ ДРЖАВУ.

предавање Емила Чакре у српском колу.

(Наставак.)

И народ је овај догађај у свом преданију — песми сачувао, само наравно, не сме Вук Бранковић — доцније издаица, узети Београд од Мађара, већ љубимац Краљевић Марко бије Вуча ђенерала, ослобођава из тавнице Петро-Варадина до три побратима, Обилића, Топлицу и Косанчића, разбија Мађарске катане, заробљује сина Велимира и. т. д. Вуче ђенерале даје златне интове, и друго немерено

благо. Докле по повесници напротив кнез Лазар дајућ своју кћер за палатина Гару, оће да уздржи Београд и Мачву, да се опрости Мађара, докле несврши е Турцима. За ото видимо Мађаре на Косову де се за Србинство бију, заото прогањају Мађари Гару, што је исти подлегао српскоме упливу. И о овом догађају сачувао је народ спомен у својим грудима, јер по народном гуслару кнез Ла-

зар прети Латинима, ако му непусте Милош Обилића да ће дићи: Срба и Мађара и. т. д., а тим је обележио српски уплив на Угарску.

По паду Срба на косову, губи се српски уплив у Угарској, шта више Мађари и Срем узимају, и на саму Мачву поново срљају — но иза слабог високог Стевана, указује се дурашни ђурђе Смедеревац, значајна политичка звезда не само за Србију, Угарску, већ и Европу, јер он небеше величина једнога доба величина племенска, величина стручна, величина у колу мајушна, већ са изнуреним српством даје правац истоку и западу, употребљујућ за своје цели и Турке, и Мађаре, Немце и Млечиће, Чехе и Словаке, Словинце и Дубровчане једном, речи беја полуга политичне задаће свога — српскога народа, о кога се разбијаше бурне струје долазеће од истока и запада да поглаве србинство, угуше православље. Но ђураћ Смедеревац као добар војсковођа, пренаша борбу из своје земље у противничку, и у замке њему намењене трпа своје противнике — нарочито Мађаре и њине владаре, вежућ се и сами Турака.

Но ђурђе Смедеревац и први је од српски владара који је тежио Угарску сасвим освојити, т. ј. српскоме упливу сасвим подвргнути — а да му је од овога много заруком пошло, садаћемо се осведочити. У течају његовог доба и отворила се права борба србизма и мађаризма; јер његова борба са Силађи, Хуњадовци Ујлаци није била обична средовечна ритерска борба, већ ту се у Угарској похрваше Србизам и Мађаризам, први је тео даље продирати, други пак томе се одупирао.

Ђурђе Смедеревац, био је први политичар свога доба, то је признао и римски кардинал Чезарини, те је више умљем него силом радио; а као тада бивши и најбогатији великаш у Европи, много је и новцем чинио, нарочито код тада сиромашни аустриски царева и мађарски краљева, које му је све више и више политички уплив у Угарској разпростирало и учвршћавало. Ово је кроника¹ тадашња и позднија повесница признала, а и народ у преданију сачувао, велећ:

Златна круно под небом на земљи
Јасна звездо на Македонији.

Повесница тврди да је његовим новцем војевао краљ Алберто, да је његовим упливом кад није могао сам постати, постао краљем угарским Владислав посмрче, његовим новцем борио се супрот Хуњадоваца и Силађа а уједно његовим новцем војевао је и Фридрих IV хабсбуршки супрот Угарске, давшу му десет

села у Штајерској у залогу, који су јошт и доцније принадлежали Ханзу и Јергу Бранвићу, а то је: Гргуру и Јовану.

Но вратимо се његовом политичном упливу, који је први основао словенску политичку солидарност,² супрот тежња мађаризма у Угарској.

Ђураћ Смедеревац једини је српски владар који је у први ма заиста терао само чисто српску политику, не само одговарајућу оном добу, већ готово и данашњем; он је сам собом као велеум ничијом помоћу стварао околности, нуждне положају своје и свога народа — наравно, колико је у његовој и његовог народа снази било; тек поздније тражио је савезнике у Хрватској, Дубровнику, Штирској, Словачкој и Чешкој, и видимо му као савезнике Улриха грофа целског, Искру војводу брандајског, ђурђа Пођебрадског, све супрот Хуњадоваца, Силађија и Ујлака, који онда представљаше Мађариштину. Први су и активно суделовали, докле Загреб и Дубровник више посредујући — јер католизцизам беше још јака препрека. А Ђураћ оличено православље.

Колико је Ђураћ упливисао, на Угарску, најјасније се види из тога, што је он више пута угарским краљевима, политички правац давао, ма да папизам, угарски сталези, јаке политичне партије чисто мађарске, као Сибињанин Јанка, (Хуњадије) Николе Ујлака, Мијајла Свилојевића (Силађија), супрот његови тежња су били; Ђураћ је јако уважаван био од краља Жиге (жигмунда), краљ Алберто без њега ништа започињао није, под пољским Владиславом готово је он угарском управљао, код Владислава посмрчета такође само се оно чинило, што је њему у прилог ишло; шта више и сам краљ Матија Корвин, син Јанков, по његовом подупирању оженио се кћеру ђурђа Пођебрадског, те није уз Папу супрот Мемеда пристао, које за оно доба и за католичког краља јако је значајно, а које се опет има само приписати ђурђевом упливу. Истина да угарска једном под Албертом и једном под Владиславом посмрчетом није помогла ђурђу, но ту није кривице на Алберту и Владиславу, јер први је о свом трошку, и преко допушта сталешки — њи, сабор, разпуштајући, скупио војску и отишао Смедереву у помоћ; а и Владисављеве није кривице, што је на сабору Хуњадо-силађијева партија јача била од Гаре Јискре, Бранковићеве, те закључи да се ђурђу — управо Србима не да помоћи. Још јаснија и силнија указује се ђурђева моћ у Угарској, кад по убиству његовог зета грофа

¹ реч грчка значи Летопис.

² реч латинска значи заједница.

Улриха Целског, по његовом и Гарином наговору краљ Владислав губи на Ракошу Владислава Корвина сина Јанковог, а Јанкова добра уступа Ђурђу и Гари.

Мађарска нарочита партаја увидела је — спознала је надмоћност Ђурђеву, но није смела без кациге на њега ударити, зашто спремају му прво зета Улриха грофа целског. Но после смрти истога, води Ђураћ угарску — онда већ оличивајућу се мађарску прагу пропасти. Због смрти Улрихове заплете се краљ Владислав у војну с Цесаром Фридриком, због грофства целског и једног дела хрватске, кои је Улриху припадао. Ђурђе Смедеревац немогавши постати господаром земаља своје кћери, завадио је Беч и Будим. Чешког намесника Ђуру Пођебрадског наговорио је, да по вољи народа и сам може бити краљем чешким, те зашто и овај уста супрот Владислава. Наговори Мемеда цара турског после пораза код Београда, да напуштајућ своје азијатске провинције, освети се Угарској, одузимајућ јој Београд. У самој пак Угарској, де је његов снажни уплив деловао, поделио је народ у два велика табора, који готови беху и ножа се доватити; у једном чисто мађарском табору стајали су синови Сибињанин Јанка, Севаз-

тијан Розгоњ, Тома Зекељ, Панкрац и Свилојевићи ренегати словачки и хрватски; У другој пак беху жупан Јискра, Никола Ујлак, палатин Гара, и Ђурђе Бранковић. Ове партије још онда борише се за мађарску превласт савез народа, прву заступаше Сибињанци и Свилојевци; другу Бранковић Гара, и чех Јискра; кои је с Чеси и Пољаци грдно Сибињ опустошавао.

Али Ђурђе Смедеревац као велеум и своје противнике није вазда гањао, он је своје политичке таласе пуштао на врх површине, и знао их је и у дубини мора обуставити. Прај и Гебларда иначе противници Ђурђеви тврде да по смрти Сибињанин Јанка и фанатичног Капистран Ивана, поче осетно у Угарској Ђурђа Смедереваца политичан уплив растити.

А по томе што измири краља Владислава на сабору у Вутогу (своме добру) са синови Сибињанин Јанка (Владиславом и Матијом) и својим зетом Улрихом Целском показа снагу своју.

У овом смислу и народ га је сватио јер вели:

За нас није вика ни скакање.

Већ господство да господујемо,
Мудра памет да паметујемо.

О В О Ћ У.

предавање др. Ђорђа Патошевића.

(Наставак.)

У Петак 14 марта говорено је: о сметњама у подизању и држању вођака и вођа. Прво је наведено: о незнању и невештини као сметњи, да је знања и вештине, особито за ово просто држање вођака тако мало, да оно свако врелије дете научи, чим види; да има у горњим земљама пуна села и жена и деце, који све шта око вођака треба знају, науче један од другог, и наведено је, где се то и код нас научи да. Рада око вођака је још мање, и то рад лак и господски, а награђује боље него и који. Данас се не мора више по много година чекати, док вођка дозре, да рађа јер има да се купе подигнуте и оплемењене младице и то јевтино, које одмах почну рађати, и препоручен је кнежевски завод у Топчидеру код Београда, да сви одунд купујемо. Ни онај страх не треба да је сметња, да вођу неће бити прође, јер још нигде досад нису удариле цене натраг, него ма да се све више вођа изводи, и цене све нависше иду, и наведени су о томе статистички бројеви. Највећа је у нас сметња била, што није било путева, да се вође наше извезе, ал сад иду пароплови и паровоси на све стране. Ту је наведено да су наши предели рај за вође, да бољих нигде нема, и да ће наша вођа тући сва друга на свима пијалама. У погледу крађе, која неке задржава,

те не дижу вође, да има лека, као и у других, и поуци и у казнама, особито, чуварима, и наведено је како се оне вође чувају, насађене уз друмове.

По томе је говорено о правим сметањама и ту је прво наведено за узрок, што многом насада вођака не иде за руком: што се при насади не пази на природу земаља и места где се сади ни на природу вођака, па да се оно сади, шта где приличи. Ту је разложена природа земаља и како се не удесна поправи: према сна, премршава, пресува, превлажна тврда плитка и разложена је природа места: источне, јужне западне и северне стране, на равни и на брду; затим је разложена природа вођака, најпре како све требају светлости и ваздуха, топлоте и влаге, и како без ових пропадну а с овима напредују, а како се овим удешава, како се од сурових ветрова заклањају. По томе је разлагана природа појединих врсти вођака и одношај према земљама и местима и то: јабуке крушке и гуње, ораха кестена и леске, трешње и вишње, кајсије шљиве и брескве, и доказано: да нема ни змеље ни места за сваку вођку нит има вође за сваку земљу, него свако своје хоће, те за то је избор ових једно за друго од највеће важности, ко ће најбоља вођа и најдуговечнија дрвета. Најпоследе препоручена

су најбоље врсте јабука и крушака трешања ораха и друго, и које су најбоље врсте за насад друмова, порта и гробља, ледина и ливада.

За тим је говорено о извођењу воћака помоћу изданака, прUTOва положница и дивљака, а препоручено извођење од семена и то јабука и крушака из семена од дивљака, тако и трешња, а остало од коштица питомих, ту је речено: које јесте семе и коштица најбоља, како се бира, кад се сади и како, и шта се чини, да се сачува од животиње да не изје, а шта да пре исклија, па какав треба да је ваљан расадник положајем земљом оградом и подељењем овог.

По томе је говорено о гајењу младица; о копању земље, плевљењу, заклањању од мравева и од жестине сунца, подгресивању и о пресаду за каламљење, кад се и како се ово ради и на што се пазити има. За тим је говорено о користи каламљења, и шта све око овога треба, и препоручено је очење на спавање око и енглеско оплемењивање, и на шта се све пазити има; казивано је о избору племенитих граница и пупака, и на шта се шта калами ко ће обичних ил високих воћака или чардаклија и патуца. Најпослед је говорено о воћкама, које не требају каламљења, јер и без тога изађу племените, и како се познају пре рода, које ће бити и без оплемењивања племените, а које не и наведене су врсте и од јабука и крушака, које не требају оплемењивања и за колико родова и под којим околностима све племените изађу самониклице.

За тим је говорено о куповању и наручивању младица: да је и у овом избор према својој земљи и положају најважнија ствар, и да пресадница не дође с бољег на горе у погледу земље и места, да је боље повише платити, па најздравије и најлепше купити, а лоше ни на поклон ни ипошто не увести; и казано је, по чему се обоје позна; ту је

речено: како се има преко писма наручивати, шта све казати о својој земљи и месту, па обратити се на поштену кућу или завод, јер нигде више варања нема него у продавницама младица. И овде је највећма препоручен Топчидер.

Најпослед је говорено о пресађивању: кад је најбоље време за шта, која се места и земље засађују у јесен, која у пролеће; да је густа насада врло штетљива, и колико треба растојања према природи воћака и земаља и места, и како се прави план, како ваља да стоје јаме једна према другој; о најбољем времену за копање јама, о дубљини и ширини јама према земљи и воћкама, о начину копања и поступку са извађеном земљом. Ту је казано и како се ископавају младице за пресад и како се замотавају ако се даље шаљу, како се сачувају да се на даљном путу не осуше, не увену не смрзну, и како се с њима поступа, кад с даљна пута дођу. Даље: како се испред пресаде поткрепује корен и гране, и на шта се пазити и ради, да се извесније приме, како се има у јами окренути, колико у јаму дубоко ставити, како корен раширити, каквом земљом прво обасути, заронити, натрести, како затрпати и корито начинити. Ту је казано о користи и штети од коља, какво треба да је, а какво несме бити, како се спреми, да би што дуже трајало, како се у јами утврђује, с које стране да пресадница дође, како се и чим повезује.

Најпослед је казивано о неговању младица за првих неколико година, док не стану са свим са старима у ред: о неговању корена, дебла и грана коре и пупака, о чувању да нетерају прерано много цвета да неослабе, ни изданака, а нити дугачких танких грана и слаба дебла.

Предавање је трајало два и по сата, а продужење одложено за недељу 16 марта.

(Продужње се.)

Б Е Л Е Ш К Е.

(О чувању јаја). Једна од главни брига наше домаћнице у томе је: како ће да сачува јаја за зиму?

На ово питање има више одговора но што се може замислити.

Једни веле, треба сачувати „међудневичка“ јаја, јер се она без икакве друге муке сачувају у добром стању преко целе зиме. Други с правом мисле, да је то измишљотина што нема никаквог темеља у истини, па веле да се јаја у води од гашеног креча најбоље чувају преко зиме. Има их којима је испало за руком да за дуже време сачувају јаја у мекињама, слами, пепелу, нарочито ако су их сместили у хладовинастом месту, н. пр. у подруму. У Француској као што вели Ертол праве особите мелеме, којима премазују свако јаје за се, па тако по две године чувају у до-

бром стању. Тај мелем праве овако: узму 130 драма воска и 260 драма вејтина, па растопивши једно с другим измешају и свако јаје с тим мелемом премазу. И најпослед неки су још спуштали у кључалу воду она јаја што су хтели да чувају преко зиме, па су их после 5 секунда вадиле из те воде. На тај начин се стврдно један део беланцета па спречило да ваздух дође у додир са жумнацетом, и тиме су сачували јаја од кварежи.

Што се мене тиче ја сам опробао онај начин са кречном водом и нашао сам да је доста сигуран, само ваља имати на уму, да воду, којом ћемо креч гасити, пре тога добро прекувамо; — треба неколико кључа да избади, те да се из ње сав ваздух и угљена киселина удаде. Осим тога треба пазити да се ни једно пукло или сломијено јаје не метне у суд,

у коме ћемо чувати јаја; јер ако се то учини лако ће се и учини лако ће се и сва остала, ва врло кратко време узварити. Треба пазити да вода врх јаја бар за 4" стоји, јер само ће се тако око сваког јајета ухватити кречна кора, која чува јаје од квара. Ваља ми

још и то приметити, да се за сваку радњу употребује само она бистра вода која изађе по врх креча; пошто се угаси и сталожити; и треба добро пазити, да креч не уђе у суд где су јаја, јер ћемо иначе имати уместо лепи, свежих јаја печена.

ДОПИСИ „ГЛАСУ НАРОДА.“

Стапар 10. марта. У првој црвеној скупштинској седници држаној 23 фебр. тек. год. одређена је из средине скупштинске једна „истражна комисија“ од девет лица, која ће од свих минулих 6 година рачуне о досада прикупљаном парохијалу темељно и свестрано испитати, и о њима скупштини у своје време „извешће“ поднети.

Даље на захтевање неколицине скупштинара одлучено је: да се „вертхајмова каса“ у цркви — која за сад само два кључа има, и која оба до данас г. председник код себе држаше (!) по смислу краљ. решкрипта §. 44. стави под 3 браве. Од којих један кључ председник, други најстарији парох, а трећи главни тотор држати има. —

Истражна комисија већ је посао одпочела — незнам како ће, и хоће ли га моћи довршити, јер овакви манипулациони књига, још није нико видио. Саме ронђе, из неких рачунарских књига изчупани су цели листови, неки до половине одерани, и нема их! И сушчим во гробје!

Чим буде комисија с' послом готова, јави ћу вам заједно је резултат.

Имам вам одавде још и то јавити, да је наша урбаријална ствар у погледу „пашњака“ и „ораћих земаља“ која већ од 12 година у процесу са спајилуком стојаше, пре неколико дана коначно решена. Док се год могло апеловало се, сад ударила руда у брег. Апеловати се више не може.

Пресуда је општини од највишег земаљског суда изречена, и то: да се земља поделити мора.

Народ је због овог у великој бризи и забуни, држи мало који дан у општ. кући скупове — али безуспешне.

Дирекција спајинских добара изјавила је, да ће имати према нашем народу милосрђа, и да ће посредовати код спајилука да му се дозволи, да може

спајински део, још и у овом последњем часу одкупити. Позива их да изберу једну „депутацију“ да се са спајилуком у преговор и погодбу о одкупу упутити може.

Једни неће за сво ни да чују — „веле: да он т. ј. спајија има власти од нас одузети, неби нас толико молио.“ А неки би опет волели и одкупити, и ово на више година одплаћивати, па да им после вечито као њина сопствена имаовина и својина све — и то овако како сад стоји — остане.

Ал само писмена „пуномоћја“ каква „подписана“ или ти „крста“ од себе, за живу главу несмеду и нећеду ником да даду.

Веле: ако ово учинимо, онда смо свршили, сви вичу: „Нека спајија узме што је његово, а нама остави што је наше.“

Међусобно се разговарају: „само се нетреба ни на шта потписивати, нити крста метати, па немогу нам господа земљу одузети.“

Овако је мињење код нашег народа, већ од толико година, а нимало се до данас на боље окренуло није. Народ се никад ни у какву погодбу са спајилуком, упуштати није хтео, него се вазда одупирао.

И тако ће најпосле спајилук по смислу највише пресуде „која је на основу високог краљ. патента; 2 марта од 853 г. општини нашој пре неколико дана једаред за свагда изречена — поступити, и земљу онако како ће њему ићи у атар, комасирати.

И тада ће наш народ од пашњака на сесију у место 22 комада (тако зване јахова-олдова.) што би му сам урбаријални закон дао (види књигу, „осветљење урбарски питања од год. 857. на страни 14. о Стапару.“) да је се са спајилуком наравски лепо изравнати хтео, сад због силних и големих парничних трошкова — највише 4 комада добити. Пословица каже: Ко тера правце тај немуже кривице.“

Е то до чега може један народ његово незнање довести. Па онда вичу: „Нашто нам школе.“

ПОДЛИСТАК.

КАКО ЈЕ МИШКА Ј. ПОСТАО ВАРМЕЦКИ ГОСПОДИН-КОМЕСАР.

(Наставак.)

Мој Мишка баратом, кад то тако иде онда је још боље, дед нежали ти труда, уседни ово дана коња па се вргни у Суботицу Баћи Блашку, прејави се ти њему он је код

великог жупана све и сва, он ће ти то израдити, па ако ти не изради ево ти моје главе, ако — добро запамти, ако само ти. . .

Са овим сврши се диван и вечера. Чоба-

ни се сваки своме стаду разиђу а Мишка на својој торини код оваца остане.

Мишка је легао спавати — али очи никакко да задремају. Петер Бачијева понуда му се допала, једнако врзе мусе по памети. Мисли је: ти си Мишка млад и здрав, знаш добро читати и писати, Маџар си прави, немеш си, газда си, имаш сесију земље, имаш 700 к. оваца, имаш 12 волова, имаш кућу лепшу него плбанија, жена ти зна и швабски, баш кад би био комесар неби бијо постидан када ти господа у гости дођу, дочекујеш ји и сада што ништа ниси. Оно што незнаш научио би, није се нико научен родио, ево и Н. Н. ишао је самном у школу био је пре три године канцелиста а сада је вармецки ешкут. Латински се не пише више, него маџарски а то знам; дакле друто ништа неостаје ми него срећу опробати, ако ми изађе заруком добро, ако не, ова ми торина и буца уруци не фали.

Мишка што је наумио, то је и учинио. Сутра дан спреми се на пут а преко сутра ујутру баца се у седло своме дори, и тако тај дан пред вече већ си га могао видети, гди облеће около куће нашег покојног Баћа Блашка, једнако учећи орацију, какоће Баћа Блашка поздравити. —

У кући Баћа Блашка силни је немеш на пићу, ори се песма и маџарска и буњевачка. Више нег 10 каруца у авлији су. Силна господода и трезна и пијана, некога свлаче и полагају у кревет, некога умивају и бришу му бркове неки силни зељови вију репом около Господе. Баћа Балто гајдаш спава а свира, сав је већ позеленио од умора. Једном речи пићу и части нема краја, па шта

мислиш, то ће јошт тако 3 недеље дана трајати:

Мишка вири, које кроз капију, које кроз пендере, а никакко у нутра да уђе, и тако би ваљда и до ујутру вирио да га јурасоров пандур опазио и Блашку пријавио није. Баћа Блашко пошто су му све собе а имао је цигло две пуне гостију оде с Мишком под шуцу, и по што му је Мишка казао чега је ради дошао и пошто му је обећао, да ако за њега код великог жупана изради да комесаром постане даће му 200 ф. Сребра, сами талира, и 100 комада најлепши шкопаца. Баћа Блашко био је Чудо пишман на новце, а није мрзио ни на шкопце, али видећи Мишку како је дошао, право чобањски у рајтузла са жути дугмети, примети му да му се требало другчије обући, кад мисли изаћи пред великог жупана но ипак да не изгуби овај леп поклон, обећа Мишки даће и за њега постарати.

Приспевши великом жупану Баћа Блашко уђе у собу и Мишка ни жив, ни мртав ни страоте остане на пољу под капијом.

Баћа ушавши великом жупану, и саопштивши му разна извешћа, како стоји са партијима, напоследку јави му и то, да је дошао неки Мишка Г. из села В. да жели комесаром наименован бити. Ја га вели нисам могао одбити као немеша човека него молим вас господине примите га пред вас, и одправите га како знате. Ја по мом свањању налазим да тај човек није за оту службу, и служило би на поругу вармеђи. Нека чобанчина неверујем да и читати и писати знаде па комесар да буде. Блашко се овим с великим жупаном опрости, и Мишка изађе пред великог жупана.

(Свршиће се.)

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ,

— За овај мах осим Царевог пута у Млетке, од куда се изводи да ће с корим бити промене на штоку, нема никаквих важнијих новости, до те да ће се карловачки првено народни сабор састати 18 Маја ове године и да ће опет Хубер бити комесар на њему.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Ваљана Мати.) Благодарност је мелем за човечију душу, особито учитељу који је жртвовао себе за човечанство. Поред мале награде а кубурећи са својим животом; понекад му сине у души и ова му се раздрага од миља, кад виде, да му је ученик захвалан, а још више кад детињи родитељи признају му труд. Но ево једног мелема за учитељску душу, ево писма једне мајке, која се учитељу свога детета захваљује: „Поштовани господине: По-

што мој Милан из реда ваших бака иступа, то немогу да пропустим, а да вам срдачно незахвалим на труду, који сте ви око мог детета положили; будите уверени, да никад нећу заборавити, да је прво настављење од вас имао и да сте га ви први научили гласове познати, са којима му одвористе очи, да може ваљано и честито кроз свој живот делати — то је може бити за матер, која мање разуме и осећа ништа, но за мене, која тај позив добро схваћам, много је; — јер ја знам каквог сте ви стрпења морали имати са мојим дететом — а и са сваким другим.

Но будите уверени, даћу осећај благодарности и од сад у њега уливати, као што сам и до сад улевала и ја мислим да нема ништа радосније за једног наставника, но кад му је потомац благодаран. Примите дакле и по други пут најтоплију благодарност на своме труду. Остајем са поштовањем“.

Каменици.

Н. Н.

ВЛАСНИК „ЗАДРУГА ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ.“ — УРЕДНИК Панта Поповић.